

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

(517-սկ)

440-42

№ 48

ԱՉԻՉ

ՅՈՎՀԱՆ ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ

ԷՍԷՐԻ

Ա. Կ. ՄԻՔԼԻՄԵԱՆ

(Երևանի քրահակ)

مصارف آمريكان مسيوتز شركتي طرفندن تسويه اولنهرق طبع اولمشدر

معارف هومييه نظارت جليله سنك ۳۱۰ و ۱۶ تموز ۳۰۸

تاریخی ۵۷۱ نومبرلی رخصتنامه سیله طبع و نشر اولمشدر

ԻՍԹԱՆԳՈՒԼ

ՄԱԹՊԱՆԻ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Սուրբան Համառ հասկի Կ 11.

1894

ԱԶԻՉ
ՅՈՎՀԱՆ ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ

ԷՍԷՐԻ

Ա. Կ. ՄԷԻԼԷՄԵՆ

(Էրևանի քաղաք)

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک ۴ عزم ۳۱۰ و ۱۶ تموز
۳۰۸ تاریخلی و ۵۷۱ نومرولی رخصتنامه سیله نشر اولئشدر

مصارفی آمریقان مسیونر شرکتی طرفندن تسویه اولئهارق طبع اولئشدر

ԻՍԹԱՆԳՈՒԼ

ՄԱԹՊԱ՝Ա Ի Գ. ՊԱՂՏԱՏԻՆՆԱՆ

Սուլթան Համամ Գառուի, Նո. 14.

1894

2 004

Ա Ձ Ի Ձ

ՅՈՎՀԱՆ ՈՍԿԵՐԵՐԱՆ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՄԻԻՏՏԷԹ

ՈՍԿԵՐԵՐԱՆԸՆ ԿԷՆՃԼԻՅԻ

Թ. Մ. 347—386

Պէլաղաթը հասէսկընէ Ոսկերերան իւնվանընը
 ալմըջ օլան ազիզ Յովհան Թ. Մ. 347 սինտէ Ան-
 թաքիատա գէնկին վէ ասըլգատէ պիր Ֆամիլեա-
 տան օլարագ տիւնեայա կէլտի: Անըն փէտերի
 Սեկունտոս Բօմա հիւքիւմէթինին պիրինճի տէ-
 րէճէտէն օլան մէ՛ մուրլարընտան պիրիսի օլուպ՝
 սէպգաթ էտէն խըտէմաթը՝ ասքէրլյէսի նիսպէ-
 թիլյէ մէշնուր իտի: Օլ վազթտա պիւթիւն Բօմա
 իմիէրաթօրլըղընտա պիրի պիրիլյէ ըէգապէթ է-
 տէն տէօրթ մէշնուր վէ իլէրիլէմիշ շէհրլէր Բօ-
 մա, Իսթանպօլ, Իսքէնտէրլյէ վէ Անթաքիա օ-
 լուպ՝ Անթաքիա շէհրի պէօլիւքլիլիւ ճիհէթիլյէ
 Բօմայա վէ Իսթանպօլա միւսապի օլամազ իտի
 իսէ տէ, Իսքէնտէրլյէտէն պէօլիւք իտի. լաքին
 միւլայիմ վէ խօշ հապսը միւնասէպէթիլյէ պիւ-

38736-67

թիւն տիւնեատա պիրինճի մէվզը՛ի թու-
 թար իտի։ Ասի նէհրի սահիլինտէ պինա օ-
 լունմուշ վէ տէնիզտէն պիրազ ուզագտա օլուպ՝
 տէֆնէ վէ մէրսին աղաճլարըյլէ վէ պաշգա հէր
 տէմ եէշիլ նէպաթ իլէ միւզէյյէն տաղլար իլէ ի-
 հաթէ օլունմըշ օլարագ կէրչէքտէն կիւզէլ պիր
 շէհր իտի, վէ քէյֆ ու էյլէնճէյի սէվէնլէր հէր
 թարաֆտան սիւրիւ սիւրիւ օրայա կէլիլլէր իտի։
 Շէհրտէ գէնկին վէ հալը վազթը եէրինտէ օլան
 ատէմլէր չօգ օլտըղընտան օրատա ատէմլէրին
 սօն տէրէճէ հէվա ու հէվէսլէրինէ տալմըշ օլմա-
 լարը 'աճա'իպ տէյիլ տիր։ Ոսկերեբրանըն վազ-
 թընտա շէհրին էհալիսինին սայըսը թագրիպէն
 250,000 օլուպ՝ պունլարչն եարըսը Սրիսթիյան
 իտի։

'Աճա'իպ տիր քի, գարըլար Սրիսթիյանըղը
 էրքէքլէրտէն զիյատէ գապուլ էտէրլէր վէ էյի
 թավր ու հարէքէթլէրիլլէ Սրիսթիյանըղըն մէն-
 ֆա'աթընա օլարագ գօճալարը իւզէրինէ պէօյիւք
 թէ'սիր իլլէտիրլէր իտի, շէօյլէ քի օլ 'ասրտա
 էհլ ի պէլաղաթտան օլան Անթաքիալը մէշհուր
 Լիբանիոս Եունան իլահլարընըն վէ մա'պուա սայ-
 տըղլարը գահրէմանլարըն տինի իւզէրինէ Փիղան
 էտէր, վէ Պլատոնըն վէ Պիւթագորասըն տինի
 եէրինէ՝ քէնտի անալարընըն վէ գարըլարընըն
 տինինի, եա'նի Սրիսթիյանըղը գապուլէտէյօր-
 լար տէյիւ էրքէքլէրի թա'զիր էտէր իտի։ Փէ-
 տէրլէր էվատարընըն թա'լիմ ու թէրպիլլէսի
 հագգընտա պիգայա օլուպ՝ չօգ տէֆ'ա անլէրին
 սէֆահէթիլլէ իֆթիլար։ վէ անճագ անալար

ախլագը համիտէ վէ հագիգաթ թարիգինտէ
 քէնտի էվատարընը թա'լիմ ու թէրպիլլէ էտէր-
 լէր իտի։

Ոսկերեբրանըն անասը Անթուա պու տինտար
 վէ Փազիլ գարըլարըն պիրինճիլլէրինտէն իտի։
 Ասլագտէ պիր Փամիլէատան օլուպ՝ կէնճ չաղըն-
 տա եա'նի 20 եաշընտա վէ Յովհան հէնուզ աօղմուշ
 իքէն գօճասը Սեկունտոս վէֆաթ էյլէտի։ Պու
 կէնճ տուլ տիւնէէվի հէր զէվգ ու սէֆատան կէրի
 տուրտու, վէ քէնտիսիլլէ թէղէվիւճ էթմէքիս-
 թէյէնլէրի ըէտտ էտիպ, քէնտի քէնտինի չօճու-
 ղընըն թա'լիմ ու թէրպիլլէսինէ վաղֆ էյլէտի։
 Հագիգաթէն Ոսկերեբրան թէրպիլլէ ի իպթիտալլէ-
 սինի վէ լէքէսիզ վէ սէպաթ սահիլի օլան թա-
 պի'աթընը վալիտէսի Անթուատան ալմըշ իտի,
 զիրա Անթուա տինտար պիր Սրիսթիյան տէյիւ
 պիւթիւն Անթաքիա շէհրինտէ նամ գազանմըշ
 իտի։ Նագլ օլունուր քի Յովհան տահա պիր նէվ-
 ճիվան իքէն 'իլմ'ի պէլաղաթտա մէշհուր օլան
 սաֆաթաճը Լիբանիոսըն եանընա պիր թալէպէ
 մագամընտա կիթտիլինտէ, պու փութփէրէսթ
 Ֆիլէսօֆ անըն քիմ վէ քիմին օլու օլտըղընը
 սիւ'ալ էթտի։ վէ Ոսկերեբրանըն եիրմի սէնէտէն
 պէրու տուլ գալմըշ վէ շիմտի անճագ դըրգ եա-
 շընտա պուլունան վէ քէնտիսինի օլլընըն թա'լիմ
 ու թէրպիլլէսինէ վաղֆ էթմիլլ օլան պիր գատընըն
 օլլը օլտըղընը անկատարընտա, հայրան գալտը
 վէ շահիրտլէրինէ տէօնէրէք թէ'աճճիւպ էտէրիմ,
 շու Սրիսթիյանլարըն արասընտա նէ էյի գատըն-
 լար վար տըր», տէտի։ Պունու տէյէն Լիբանիոս

իտի քի, փութփէրէսթ օլուպ՝ պիւթիւն պէլա-
ղաթըլէ տա՛րմա Նրիսթիյանլարա գարչը սէօյ-
լէր իտի:

Անթուսա էվլատընա դայէթ՝ ալի պիր թա՛լիմ
ու թէրպիլյէ վէրմէյէ չալըչտը. օլ՝ սարտա ալի
պիր մէվգը՝ էլէ կէչիրմէք իչիւն՝ ումումէն պի-
լինմէսի լազըմ՝ կէլէն կաթիւնձէ վէ՛ իլմ՝ի հուգուգ-
լէ իքթիֆա էթմէտի. նէ տէ օլ՝ սարտա չօգ
վալիտէլէրին էթտիլի կիպի օղլընը բուհպան եա-
խօտ մանասթըրլը օլմաղա վագֆ էթտի: Օղլընըն
ախլագընա էմին օլտըղընտան անը պիր փութ-
փէրէսթիւն պիլէ մէքթէպինէ կէօնտէրմէյէ թէ-
րէտտիւտ էթմէտի: Յովհանն Լիբանիոսա շակիրտ-
լիք էտէրէք պէլաղաթը ճիհէթիլյէ շարչապըգ
նամ գաղանտը: Օլ՝ սարըն փութփէրէսթ եու-
նանիլէրի՝ «Նրիսթիյանլար Յովհաննը պիղտէն շալ-
տըլար», տէրլէր իտի: Պիր տէֆ՝ա քէնտի խա-
լէֆիինին քիմին օլմասընը իսթէտիլի Լիբանիոսա
սիւ՛ալ օլուստըգտա «Յովհանն Նրիսթիյան օլմա-
սա իտի պէնիմ խալէֆիմ օ օլաճագ իտի» տէյիւ
ձէվապ վէրտի: Զէվալը սաֆասթաճը Լիբանիոս,
'աճէպա նէվճիվան Յովհաննը շէրէֆտէն շէրէֆէ
թէրֆի՝ օլուսաճաղընը, ամմա քէնտի իսմինին
շակիրտի Յովհանն նիսպէթէն ունուտուլաճաղընը
խայալ էտէ՛ր մի իտի:

Յովհանն Լիբանիոսըն Նրիսթիյանլըգ՝ ալէյհինէ
վէ փութփէրէսթիլիք լէհինէ օլան էֆքեարընա
վալիտէսինին թէ՛ սիրիլյէ վէ խուսուսա Քիթապը
Մուգատտէսի միւթալա՛ա էտէրէք գարչը գօտու
վէ Քիթապը Մուգատտէսի էօյլէ միւթալա՛ա էթ-

տի քի, իլէրիտէ եագտըղը ճիւմլէ շէյլէրտէ ա-
նա զիյատէսիլյէ եարտըմ էթտի: Յովհանն պու
փութփէրէսթ էտիպին եանընտա թահսիլ ի է-
տէպիլյաթ էթտիլքտէն սօնկրա ալօգաթլըղա պաշ-
լատը քի, պու եօլ իլէ՛ իլմ՝ի պէլաղաթտա տահա
զիյատէ թէրագգը էտէ պիլիբ իտի: Լաքին պու
զիյատէսիլյէ տիւնեէվի օլան սան՝աթը սէվմէտի
վէ անտէն վազ կէչէրէք քէնտիսինի բուհանի միւ-
թալա՛աթա վէրտի: Պու խուսուստա իսթիյար
Մեխիտոս նամ եպիսկոպոսանա չօգ եարտըմ էթ-
տի: Մեխիտոս Մալաթիալը պիր էրմէնի օլուպ՝
'իֆֆէթլու վէ հալիմ թապի՛աթլը իսթիյար պիր
րահիպ իտի: Էվլէլա Սիվաս շէհրի իւզէրինէ եպիս-
կոպոս թախսիս վէ թա՛եին օլուստու իսէ տէ,
օրատա զուհուրա կէլէն հերետիկոսլըգլար սէպէ-
պիլիտէն օլ շէհրտէ տուրմայարագ Թ. Մ. 360
ընտա Անթաքիա եպիսկոպոսը ինթիխասպ օլուս-
տու: Յովհանն պու էրմէնի րահիպտէն իւչ սէնէ
Նրիսթիյանլըգ հագգընտա տէրս ալտըգտան
սօնկրա անըն էլիլյէ վաֆթիլ օլուսարագ քէնտի-
սինի բուհանի իչէ վագֆ էթտի: Պէրիլյէյէ շէքի-
լիպ միւնզէվի (ճգնաւոր) օլմագ իսթ էր իտի իսէ տէ,
վալիտէսի պիրիճիք օղլընըն քէնտիսինի թէրքլէ
տաղլարտա միւնզէվիլիք էթմէսինէ րազի օլմա-
տը: Անթուսա անա տէր իտի քի, «Թէնհայէ շէ-
քիլիպ բուհանի միւլահագա՞թլէ մի մէշուու օլ-
մագ իսթ էրսին, իշթէ էվ. նէ իսթ էրսէն էվտէ
էթ, լաքին պէնի եալընըզ վէ պիշարէ պրագ-
մա»:

Միւքէտտէր վալիտէսինի թէրք էթմէմէսի ի-

չիւն Մելիտոս եպիսկոպոս տախի Յովհաննա նա- սիհաթ էթտի:

Թ. Մ. 370 ինտէ Գրիստոսըն ուլուհիյէթիինի ինքեար էտէն Արիոս Փըրգասը Անթաքիատա քէսալի գուվլէթ էտէրէք Մելիտոսը մէմէքէթիինէ սիւրհիւն էթտիլէր: Պուռնուն եէրիինի թութաճագ տինտար երէցլէր վէ պուռնլար իլէ պէրապէր մէշ- հուր Դիոդորոս վար իտի քի, պու զաթ Յովհան- նըն եալընըզըզընտա անա պէոյիւք թէսէլի է- տիճի հէմ տէ խօճա օլտու: Յովհան եալընըզըզը տունեայա կիրմէքտէն չօգ զիյատէ էյի սայար իտի: Պա'զը թա'լիմաթը, մէսէլա էվլէնմէմէյի, չիլէ չէքմէյի եախօտ ճէսէտէ էգիյէթ վէրմէյի վէ սիւքիւթ տուրմաղը պու էսնատէ գիյատէսիյլէ թէսահհուպ էթտի իսէ տէ, սօնկրա վագ կէչտի: Տէնիլտիլինէ կէօրէ չօգ տէֆ'ա կիւնլէրճէ վէ հաֆթալարճա պիր սէօզ սէօյլէմէքսիզին սիւքիւթ օթուրուր իմիշ: Պու սըրատա Ոսկեբերանա: վէ արգատաճը Բարսեղէ եպիսկոպոս օլմալարը իչիւն զօր իլէ տա'վէթլէր վուգու' պուլտու իսէ տէ, քէնտիսի կէրի տուրտու վէ Բարսեղի թէշվիգ էթտի, Բարսեղ Ոսկեբերանըն տախի պիրլիքտէ եպիսկոպոս օլմասը շարթըլա բազի օլտու վէ Ոսկեբերան տախի վա'տ էթտի իսէ տէ, էլ գօ- նուլաճագ կիւն կէլտիլինտէ սագլանտը վէ Բար- սեղի եալընըզ պրագա: Բարսեղ սօնկրա Ոսկե- բերանըն պու «հիլէսի» 'ալէյհինտէ շիքեայէթ էթտի, վէ Ոսկեբերան «Բեհահինլիք հագգընտա» նամ պիր կիւզէլմէգալէ գալէմէ ալարագ Բարսե- ղին իլթիքեասընա ճէվապ վէրտի քի, պու էսէ-

րէ պու կիւնէ գատար էրպապը գալէմ հայրան գալմագտա տըրլար:

Պու էսնատէ վագը' օլան պիր վագը'ա Ոսկե- բերանըն Փիքրի, իւզէրինէ պէօյիւք թէ'սիր էթ- տի քի, անը պիր վա'զընտա սօնկրա քէնտիսի տախի զիքը էտիյօր:

Իմիէրաթօր Վագէս սիհրպազըզ 'ալէյհինտէ զայէթ շէտիտ էմը չըգարմըշ իտի, վէ հէր քիմին եանընտա պու կիզլի սան'աթա տա'իր թահրի- րաթ եախօտ սաշգա պիր շէյ պուլունսա օլ ա- տէմին հալը եաման իտի: Պիր կիւն Ոսկեբե- րան վէ արգատաճը թէոդորիտոս՝ Ասի ըրմաղը- նըն քէնարընտա կէզէր իքէն, սուտա պէյագ պիր շէյ կէօրտիւլէր: Թէոդորիտոս գըլմէթլի պիր շէյ զանն էտէրէք անը սուտան ալտը, նէ' պէօյիւք պէտալաթլըզ, սիհրպազըզ հագգընտա եազըլըշ պիր թիրշէ իտի: Անիտէ պիր 'ասքէր մէյտանա չըգտը քի, պու պիր ճասուս վէ սիհր- պազըզա տա'իր թահրիարթ արայան պիր մէ'մուր իտի: Ոսկեբերանըն վէ արգատաճընըն իլի պիթ- միշ իտի: Իքիսինի տէ տէհչէթ վէ գօրգու սար- տը: Պաշգա պիր շարէ օլմայըպ անճագ թահրի- րաթը կէօթէրմէքսիզին սույա աթմագ լազըմ իտի վէ պուռու էթմէյէ մուվաֆֆագ օլտըլար, լաքին Ոսկեբերան պուռու մուգատտէրին պիր իլի սայարագ անտէն սօնկրա 'էօմրիւնիւ Ալլահա վագֆ էթմէյէ տահա գիյատէ պիր արզու հիսս էթտի:

Անըն վալիտէսի իհթիմալէն Թ. Մ. 374 իւնտէ վէֆաթ էթտի վէ զանն օլունտըղընա կէօրէ

պուճոտան սօնկրա Ոսկերերան պէրրիյէտէ եաշա-
մաղա դարար վէրտի քի, օրատա քէնտիսինի
Քիթապը Մուգատտէսի վէ քէնտիսինին տախիլի
ատէմինի միւթալա՛ա էթմէյէ վէրտի: Օլ վա-
գըթտա պէրրիյէտէ եաշայանլար վէ միւնզէվիլէր
սասէ պիր՝ էօմր կէշիրէն, չալըզքան վէ տու՛ա-
քեար ատէմիլէր օլուպ՝ մաղարալարտա վէ գու-
լիպէլէրատ սաքին օլուրլար իտի: Յըսգ ու Ֆիւ-
ճուրլէ վէ սէֆահաթ վէ ախլազը չամիտէ խիլա-
ֆընտա կէշիրիլէն՝ էօմր՝ ալէյճինտէ վէ մանաս-
թըրլարտա եաշամագ լէնինտէ Ոսկերերան չօգ
չէյ գալէմէ ալտը: Ալթը սէնէ պէրրիյէտէ եա-
շատը վէ պախուսուս սօն իքի սէնէլէրտէ պիր
մաղարտա (՞) ֆէվգ էլ՝ ատէ սուրէթտէ քէսրը
նէֆայէ եաշատը, վէ պու վէճնլէ սըհնէթինէ զի-
յատէսիլլէ իալէլ կէլէրէք 380 տէ տաղտան Ան-
թաքիայա էնմէյէ մէճպուր օլուու: Միւլտուս ե-
պիսիպաս սիւրկիւնտէն՝ ալտէթ էթմիլչ օլարագ
Յովճանը շէմմասլըգ եախօտ քիլիսէտէ Քիթապը
Մուգատտէս օգուճագլըգ խըտմէթինէ թախտիս
էթտի: Յովճան պու խըտմէթտէ չալըջըր իքէն,
պօշ վագթընը կէօնակէօն՝ բուհանի մէգալէլէր
գալէմէ ալմաղա վէրիր վէ միւքէտտէր օլանլար

*Անճարիտան տէօրճ սո՛ւսն ուզագտա Պիճիտա նամ դարիյէտէ
Պզիգ Յովճան Ոսկերերան խամինտէ պիր մանասճըր վար տըր քի՝
Ոսկերերանըն միւնզէվի հալիտտէ եաշատըղը եէր պուրտը տըր
տէրլէր: Քէօյին պիւճիւն էհալիսի էրմէնի օլուպ՝ մանասճըր
տախի զայէճ խօշ պիր մէվը՛տէ օլարագ էրմէնիլէրէ ա՛րտ իսէ
տէ, պրաջոս չօգ էրմէնի մանասճըրլարը կիպի, պիւճիւն պիւճիւ-
նէ խարապ հալիտտէ տիր:

իշիւն թէսէլլինամէլէր եազար իտի քի, անլէր-
տէն պա՛զըլարը էլան մէվճուտ տըրլար: Պու
միւստէթտէ Բարէլ նամ շէհիտ հագգընտա դա-
յէթ կիւզէլ պիր բիսալէ գալէմէ ալտը քի, պու
չէհիտին ճէսէտի Տէֆնէ օրմանընտա կէօմիւլ-
միւլ իտի: Տէֆնէ՝ Անթաքիա վարօլլարընտա պիր
օրման օլուպ՝ էսքի վագթլարտա տիւնեանըն էն
խօշ մահալը սայըլըր իտի: Վագթըլլէ Ապողանա
վագֆ օլոււնըչ օլուպ՝ Ֆըսգ ու Ֆիւճուր վէ սէ-
ֆահաթ եուվասը իտի իսէ տէ, Ոսկերերանըն
վագթընտա Տին ի Մէսիհինին զալէպէսինէ՝ ա-
լամէթ օլմագ իւզրէ փութ փէրէսթ Ապողոնըն
եէրինէ Բարէլ մարտիրոսըն՝ իպատէթ կեահը (մա-
տուս) օրատա պինա օլոււնուչ իտի: Միւնքիր
Յուլիանոս իմիէրաթօր 362տէ Բարէլին քէմիք-
լէրինի պաշգա եէրէ նագլ էթտիրտի վէ օրատա
Ապողոնըն խըտմէթինի թէ՛սիս էթտի, լաքին
պու թէպէտտիւլաթտան պիրագ սօնկրա Տէֆնէ
եանտը, Որիսթիյանլար պուճու Ալլահըն զազա-
պընըն հագգ ճէզասը եէրինէ գօտըլար: Շէմ-
մասլըղը էսնասընտա Ոսկերերանըն գալէմէ ալ-
տըղը մուհարրէրաթ իքի ճիլտտէն՝ իպարէթ օ-
լուպ, նէտամէթ վէ թէվպէ հագգընտա զայէթ
կիւզէլ էսէրլէր տիր:

ԻՔԻՆՃԻ ՄԻԻՏՏԷԹ

ՈՍԿԵՐԵՐԱՆԸՆ ԵՐԷՅԼԻՅԻ

Թ. Մ. 386—398

Շէմմասլըդ խրոմէթինտէ Ոսկերերանըն քէնտիսինին մալիք օլտըղը պէլաղաթը վէ խիթապը քէլամ էթմէքլիք խուսուսընտա օլան նասիրիււ էմսալ խիթի'տաւընը մէյտառէ գօմաղա ֆուրսաթը եօգ խի: Թ. Մ. 381 ինտէ Մելիտոս վէֆաթ էթտի վէ անըն խալէֆի օլան Փլարիտոս քէնտի քիլիսէսինտէ Երէցլիք էթմէսի իչիւն Յոգհանըն իւզէրինէ էլ գօտու վէ Յովհան խրոմէթլէրինտէ անա եարաղմ էտէր խի: Պա'ղէն կիւնիւն պիր սա'աթընտա եպիսկոպոս վա'զ էտէր վէ օլ պիր սա'աթընտա Ոսկերերան վա'զ էտէր խի: Չօգ տէֆ'ա եպիսկոպոս անճագ մուխթասար պիր խիթապ' վէ սօնկրա վա'զ էթմէսի իչիւն Ոսկերերանը տա'վէթ էտէր վէ ճէմա'աթ տախի Ոսկերերանըն մինպէրէ չըգմասընա պէօյիւք արգուիւ պէքլէր խի: Պա'ղէն շէհրին ուզագ պիր մահալլէսինտէ պուլունան պիր 'իպատէթխանէտէ սապահլայըն էրքէն պէօյիւք պիր զալապալըզա վա'զ էթտիքտէն սօնկրա, վա'զ տինկլէմէք իչիւն քիլիսէյէ 'ավտէթ էթտիլինտէ օրատա տախի մինպէրէ տա'վէթ օլունուր վէ թէքրար վա'զ էթմէյէ մէճպուր օլուր խի: Սէրի'էն պէօյիւք շէօհ-

րէթ գազանտը. հէր սընըֆտան օլան առէմլէր քիլիսէյէ տօլարլար վէ պիր քէլիմէսինի պիլէ իչիթմէմիլ օլմասընլար տէյիւ մինպէրէ եագըն թօփլանըրլար խի: Չօգ տէֆ'ա վա'զընա խիթամ վէրէճէյի սըրատա ճէմա'աթըն ալգըլարը սէպէպինտէն տէվամ էթմէյէ մէճպուր օլուր խի: Վա'զլարընտան պա'զըլարընը տիգգաթլըճա եագար, պա'զըլարընը հագըրլատըգտան սօնկրա աղըղտան սէօյլէր խի իսէ տէ, պա'զըլարընը հագըրլամագարըն միւթէ'էսսիր օլտըղը հալու քէյֆիլէթլէրտէն ալարագ իրատ էտէր խի: Պիր տէֆ'ա հագըրլըղը օլմագարըն քիլիսէյէ կիտէր իքէն մէյտանտա պիր պէօյիւք տիլէնճիլէրէ րասթ կէլտի: Օլ կիւնիւ քէնտիսինին մէշնուր վա'զարընտան պիրինի վէրտի քի, շէօյլէ պաշլամըլ տըր. «Պէնիմ պու կիւնքի մատտէմ պէօյիւք վէ հագիգի տիր. պէնի սիգէ Անթաքիտըն տիլէնճիլէրի կէօնտէրտիլէր»: Պիր տէֆ'ա տախի վա'զ վէրտիլի սըրատա ճէմա'աթըն եանան գանտիլէրէ տիգգաթ էթտիլինի կէօրէրէք քէնտիսինին տախի Քիթապը Մուգատտէսին հայաթպախշ նուրընը քէնտի աղըղտա եագմագտա օլտըղընը վէ պէօյլէճէ տահա մուհիմմ պիր ի իճրա էթտիլինի պէլիղ պիր լիսանլէ պէյան էտէրէք ճէմա'աթըն քէնտինէ տիգգաթ էթմէտիլինէ տա'իր պէյանը էսէֆ էթտի:

Թ. Մ. 387 սինտէ խմիէրաթօր թէոգոսիոս պիր ֆէրման չըգարարագ Անթաքիա էհալիսինտէն աղըր վէրկիլէր թալէպ էթտի: Պիւթիւն էհալի պու խապէրտէն տէհէթէ կիրիֆթար օ-

լարագ պէօյիւք քիւչիւք քիլիսէյէ տօլուլար վէ սօնկրա վալիյէ միւրաճա՛աթլէ թալէպ օլունան վերկինին խաֆիֆլէնտիրիւմէսինի րէճա էթտիլէր իսէ տէ, պիր Փա՛խտէ հասըլ օլմատը: Խուսուսա պիր գաչ գուճարպազլար սէպէպիյլէ պէօյիւք գարըլքարիք վագը՝ օլուու: Հէյէճանա կէլմիչ օլան ճէմա՛աթ եպիսկոպոսա միւրաճա՛աթ էթտի վէ միւտախէլէ հտէրէք Ֆերմանըն թալէպ էթտիյի աղըր վերկիյի խաֆիֆլէթմէսինի անտէն րէճա էթտիլէր: Եպիսկոպոսը քէնտի խանէսինտէ պուլմատըլարընտա գուտուրմըլ խալգ հիւքիւմէթ սերայընը եաղմայա վերէճէքլէրինի թէհատ էթտիլէր: Վէ սօնկրա պէօյիւք մէյտանա կիտէրէք իմիէրաթօրըն վէ իմիէրաթօրիչանըն վէ իմփէրաթօր խանէտանը փրէնալէրինտէն իքիսինին եա՛նի Արկադէոս վէ Ոնորիոսըն նըսֆ սուրէթլէրինի հագարէթ վէ քիւֆրլէրտէն՝ իպարէթ թիւրքիլէր չաղըրարագ խարապ էթտիլէր: Պա՛տէհու պու շըլարրմըլ խալգ շէհրին փրէնալէրինտէն պիրինին էվինի աթէչէ վերտի, վէ տահա չօգ ճինայէթլէր իճրա օլունմագ իւզրէ իքէն անիտէ պիր պէօլիւք՝ առքէր իւսթէ կէլտի վէ գարըլքարըլ թէսքին էթտի: Պաչըճա գապահաթլըլար էրքէք վէ գարը տէրհալ վալինին էմրիլլէ տար աղաճընա չըգարըլտըլար: Լաքին պու գարըլքարըլ վագթընտա իմիէրաթօր խանէտանընըն սանէմլէրի սյագ ալթընա ալընմըլ օլաղընտան պու գատար միւճազաթ իլէ Թէոդոս իմիէրաթօրըն զագապը էնմէտի: Պու գարա խապէրի Իսթանպօլա կէօթիւրմէք իչիւն անիտէ թաթարլար կէօնտէրիւ

տի: Ե՛հհրին էհայիսի սօն տէրէճէ գօրգու վէ տէհէլէթ իչինտէ խտի, տահա իմիէրաթօրտան էմր կէլմէզտէն պէօյիւք վէ նուֆուզըլ օլան քիւսէլէր Փամիլէալարըլլէ շէհրտէն գաչտըլար քի պուճարըն արասընտա խօճալար, թալէպէլէր վէ հէր սընըֆտան ատէմլէր պուլունուր խտի: Գարըլքարըն իլք եէտի կիւնլէրինտէ Ոսկերերան ճէմա՛աթըն վա՛գ տինկլէմէյէ զայէթլէ արգու էթտիլինի կէօրմէյինճէ պիր վա՛գ վէրմէտի, սօնկրա պալ ազըտան աղզընը աչարագ Խրիսթիյանըն թէսէլլիսի իւզէրինէ պէլաղաթլէ վագ էտիպ՝ էթտիքլէրի իւզէրինէ փէչիման օլմաղա ճէմա՛աթըլ թէչվիք էյլէտի: Գալապալըք անըն մէլէք աղզընտան չըգար կիպի օլան քէլամլարընը իշիթտիքլէրինտէ եիւրէքլէրի աթարագ անը ալգըլլամաղա պաչլատըգլարընտա «Սիգին ալգըլլարընըգը աէյիլ, սէօյէալիյիմ սէօգլէրի իճրա էթմէնիգի իսթէրիմ,» տէտի: Փլարիանոս եպիսկոպոս իսթիյարըլընա պագմայարագ իմիէրաթօրա րէճա վէ նիյաղ էթմէք իչիւն պիզգաթ Իսթանպօլա կիթմէյէ եօլա չըգտը: Պէօյիւք փէրհիզ կէլմիչ օլարագ էյլէնճէլէրէ խիթամ վէրիլիպ ճէմա՛աթ Ալլազըն խանէսինէ կիթմէյէ պաչլատը: Իշիթէ պու միւտտէթտէ վէ պու հալու քէյֆիլլէթլէրտէ խտի քի Ոսկերերան «Անթաքիալըլարա վէրիլէն վա՛գլար» թէսմիլլէ օլունան վա՛ղլարընը վէրմիչ տիրքի, տօղրուսու խիթապը քէլամ Ֆէննի թարիխինտէ պու կիւնէ գատար Ֆիլիք էլ՝ ատտէ էհէմմիլլէթլէ շայան տըլլար:

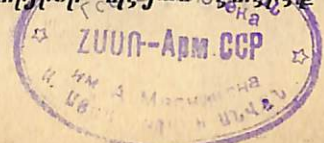
Փլափիանոս Իսթանպօլա եէթիլմէզտէն իմ-

փէրաթօր վուգու՝ աթը իշիթտի վէ Անթաքիայա
 իքի միւֆէթթիւ մէ՝ մուրլար կէօնտէրաի: Գա-
 պահաթլըլար իլէ պիրլիքտէ պիսուչ քիմնէլէր
 տախի սօն տէրէճէ շէտիտ սուրէթտէ միւճազաթ
 օլունտըլար, խաՎֆ վէ տէհչէթէ տիւշար օլտը-
 լար, սէրվէթ վէ նուֆուզ սահիպի օլանլար հիչ
 գտպահաթլարը եօգ իքէն, եա տէօյիւլտիւլէր եա
 զէնճիրպէնտ օլարագ հապսա կէօթիւրիւլտիւլէր
 եա տա սօն տէրէճէ իսքէնճէ իլէ պաշլարը քէ-
 սիլտի: Հիւքմ օլունանլարըն խըսըմ վէ ագրա-
 պալարը վէ տօսթլարը մահքէմէնին հավիլսինտէ
 թօփլաննը օլտըգլարընտան օրատա առէմին կէօ-
 զիւ էօնիւնէ դայէթ էսէֆէնկիզ պիր մէնզարէ ա-
 չըլըր իտի: Միւնզէվիլէր վէ չէօլէրտէ եաշայան-
 լար օլ վագթա գատար տաղլարտա մաղարալար
 իշինտէ եաշար իքէն, քէնտի գարնտաշլարընը
 գուրթարմագ իշիւն շէհրէ էնտիլէր: Մակեդո-
 նիալը տէնիլէն միւնզէվի պէյազ սագալը պիր
 իլսթիյար օլուպ՝ սօգագտա աթ իւսթիւնտէ կիթ-
 մէքտէ օլան հաքիմլէրին գարչըսընա շըգտը վէ
 անլէրին փէշինտէն թութուպ աշաղը էնմլէրինի
 անլէրէ զօր էթտի: Իլսթիյարըղընա հիւրմէթէն
 հաքիմլէր աշաղը էնտիքլէրինտէ իլսթիյար տէտի
 քի, «Սէվիլիւլիւլէր, իմփէրաթօրըն քէնտիսինին
 տախի ինսան օլտըղընը վէ ինսանըն Ալլահըն միւ-
 շապէհէթինտէ եարատըլըն իտիլինի անա սէօյ-
 լէյին, պագըրտան եափըմը պիր սանէմին թըպ-
 գըսընը պին տանէ տէօքմէք գօլայ տըր, լաքին
 գաթլ օլունան առէմին սաչընըն պիր գըլընը պիլէ
 սաղաթմագ միւմքին տէյիլ տիր», վէ սա՝ իրէ:

32736-67

Կէրէք պու վէ կէրէք սա՝ իր միւնզէվիլէրին պու
 եօլտա էթտիքլէրի թէքլիֆլէր հաքիմլէր վէ սա՝ իր
 մէ՝ մուրլար իւզէրիննէ չօգ թէ՝ սիր էտիպ Անթա-
 քիալըլարըն մէնֆա՝ աթընա օլարագ իմփէրաթօ-
 րա ըէճա էթմէյի վա՝ տ էթտիլէր: Ոսկերերան
 պու վագը՝ ալարտան պօլ պօլ մատտէ պուլըր վէ
 պէլիլ վա՝ զլարըլէ յաղիմ ճէմա՝ աթլար հուզու-
 րընտա քիլիսէլէրի էօթտիւրիւր իտի:

Նիհայէթ միւճազաթ օլմագ իւզրէ Անթաքիա
 շէհրի Սիւրիանըն փայլթախթը օլմագլըգ շէրէ-
 ֆինտէն մահրուճ էտիլտի, վէ պու շէրէֆ Ան-
 թաքիանըն գօնչըսը օլան վէ անըն հալինն հասէտ
 չէքէն Լաուդիկիա (Լաթաքիա) շէհրիննէ վէրլտի, վէ
 Անթաքիանըն պաշլըճա էյլէնճէ մահալլէրի օլան
 թէաթթօ, պէօյիւք օյուլն մէյտանը վէ համմամ
 գափատըլտը: Էյլէնճէյի սէվէն Անթաքիալըլար
 պու իմթիյազլարտան վէ զէվգ մահալլէրինտէն
 մահրուճ պրագըլտըգլարը իշիւն աճընտըգլարըն-
 տա, Ոսկերերան նազիքեանէ պիր սուրէթտէ
 անլէրի թա՝ զիր վէ էհալինին ախագընը պօզան
 վասըթմալարըն օրթատան գալտըրըլտըլը իշիւն
 սէվինմլէրիննէ տա՝ իր անլէրէ նասիհաթ էտէր
 իտի: Պիր շէհրին շէրէֆի օլ շէհրին էհալիսինին
 տինտար օլմատընտա տըր տէր՝ վէ ըէսուլլէրին
 վագթընտա Անթաքիա շէհրինին Խրիսթիյանլը-
 զըն ինթիշարը իշիւն կէօսթէրտիյի էյի հալլէրի
 զիքը էտէր իտի: Պու միւնասէպէթլէ Ոսկերերան
 հապստա ճէֆա չէքէն զէնկին Անթաքիալըլարը
 պիքը վէ անլէրին սէրպէթի քէնտիլէրէ հիչ պիր
 ֆա՝ իտէ էթմէտիլինի պէյան օլտըղընը տիւնտա

չան ու շերէֆինին կէջիճի օլտըղը վէ էպէտիլի-
յին սօնսըզ սէֆա ու սուրուրը հազգընտա զա-
յէթ միւլէսսիր վա՛ղար վէրիր իտի :

Փլարբիանոս եպիսկոպոսըն Ձատիկտէն պիր ազ
էզվէլ իսթանպուլա եթիւլմէսի քէնտի իշինէ չօգ
ֆա՛խտէլի օլտու : Պու եօրթու էանասընտա մէր-
համէթ 'ամէլլէրի իճրա էթմէք Նրիսթիյանլար
արասընտա 'ատէթ օլմուշ իտի : Իմիէրաթօր պիր
ֆէրման չըգարարագ հէփ մահպուպարը ազատ
էթտի վէ պիր տէֆ'ա տախի Փլարբիանոս « Քեա՛շ-
քի պաչարը քէսիլէնլէրի տախի տիրիլթմէյէ գա-
տիր օլայըտըմ՝ » տէտի : Ոսկերերան իմիէրաթօ-
րըն պիր ֆէրմանընը քէնտի ճէմա՛աթընա թէպ-
լիզ էտէր իքէն , վա՛ղընտա տէտի քի , « Թէոդոսի-
ոսըն պու քէլամը անըն թաճընտան զիյատէ անա
հիւսն վէրիր . Բապպըմրզ ատէմլէր իշիւն ճանընը
ֆէտա էթմիշ իքէն , նի՛շիւն ատէմ՝ ատէմէ խու-
սումէթ էթսին : » Թէոդոսիոս իմիէրաթօր
քէնտի էլիլլէ Անթաքիայըլարա պիր մէքթուպ
եազարագ անլէրին էթտիյինի ունուտաճաղընը
վա՛տ էթտի վէ Փլարբիանոս պու մէքթուպըն Ձա-
տիկտէն էզվէլ Անթաքիայա եթիւլմէսինէ չա-
լըտը : Թ . Մ . 387սինտէ Ձատիկտէ Ոսկերերան
պու մէսէրէթպախշ խապէրի մինպէրտէն ի՛լան
էթտի : Ոսկերերանըն պու մէշուր վա՛ղարը սէ-
մէրէսիզ գալմատըլար : Անթաքիատա պէօյիւք ին-
թիպահ վագը՝ օլտու . փութփէրէսթլէրտէն չօգ-
լարը պէօլիւք պէօլիւք քիլիսէյէ միւրաճա՛աթ
էտէրէք խրիսթիյանլըղը գապուլ էթտիլէր : Քի-
լիսէյէ գօշան գալապալըզ հիսապալըզ իտի , վէ Ոս-

կերերանըն սէտասը իշիտիլտիյինտէ ալքըլար-
տան մուգատտէս քէմէրլէր սէտա վէրիրլէր իտի .
լաքին Ոսկերերան « Պէնի ալքըլամայըն , պէնիմ
պէլաղաթըմը մէտն էթմէյին . անճագ վա՛ղարը-
մըն 'էօմրիւնիզ իւզէրինէ 'ամէլի պիր թէ՛սիր
պրագմասընը խթէրիմ՝ » տէր իտի :

Ատէմլէրին ազ տէֆ'ա նա՛լլ օլտըգլարը մու-
վաֆֆագիյէթ ի քեամիլէ իլէ Ոսկերերան օն իքի
սէնէ գատար երէց մագամընտա Անթաքիատա
իճրա ի խըտմէթ էթտի : Շիւպհէսիզ պախուսուս
զէնկիին թագըմընտան օլարագ չօգ տիւլմէն գա-
զանտը , չիւնքի անլէր իշիւն անըն վա՛ղարը պի-
րէր տէնէթլի ելըտըրըմլար իտի . լաքին անըն
տօսթլարը տանա չօգ իտիլէր . ճէմա՛աթըն պէօ-
յիւք գըսմը վէ եպիսկոպոս անա քէմալը մու-
հապպէթլէ պաղլանմըլար իտի : Երէց օլտըղըն-
տան ճէմա՛աթը իտարէ էթմէք մէս՝ուլլէթին-
տէն ազատ օլարագ պէլիզ քէլամլար իրատ էթմէք
իշինտէ 'էօմրիւնիւն սօնընա գատար քէմալը
մուվաֆֆագիյէթլէ տէվամ էտէպիլիր իտի իտէ
տէ , պէօյլէ 'ագլ ու ֆէթանէթ սահիպի վէ տին
ղայրէթիլլէ տօլու պիր գաթըն՝ Նրիսթիյանլըղա
տահա պէօյիւք խըտմէթլէր էթմէսի վաճիպ իտի :
Իշթէ պու ֆուրսաթ կէլտի : Իմիէրաթօրըն պէօ-
յիւք պիր մէ՛մուրը եւտրոպիոս մէմալիքտէ
տէվրէ չըգմըլ օլուպ . կէզէր իքէն Անթաքիայա
տախի կէլտի : Ոսկերերանըն պէլաղաթընա
հայրէթտէ գալտը վէ իսթանպուլա 'ավտէթ
էտէր էթմէզ՝ Ոսկերերանը 'ամէլլէ իսթանպուլա
կէթիրտիպ միւթ էվէֆֆա փաթրիգին եէրինէ իս-
թանպուլ՝ ու մումի փաթրիգի թա՛եին էթմէյէ իմ-
փէրաթօրը գանտըրտը :

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՄԻԻՏՏԷԹ

ՈՍԿԵՐԵՐԱՆՆԱ ՓԱԹՐԻԿՈՒԹԻ

թ. Մ. 398—404

Էկէր կէլիւ պիտի իսթանպօլտա փաթրիգ օլմասը Ոսկերերանա տօղրուտան տօղրույա թէքլիֆ օլունսա իտի, էօյլէ պիր խըտմէթ տէր էօնտէ էթմէքտէն իմթինա՝ էտէճէյի քէնտի էվսաֆը զաթիյէսինտէն մէ՛ մուլ օլունա պիլիր իտի. եախօտ քէնտիլէրին սէվկիւլիւ երէցինտէն այրըմագ իսթէմէտիքլէրի իչիւն հիչ տէյիլ իսէ Անթաքիալըլար արասընտա իսթիլաֆ զուհուր էտէճէք իտի: Պու միւլքիլաթրն էօնիւնիւ ալմագ իչիւն Արկադիոս իմիէրաթօր Ոսկերերանա խասպէր կէօնտէրէք մուհիմմ պիր շէյ իչիւն քէնտիսի իլէ կէօրիւլմէք մէրամըյէ մախուուս պիր մէ՛ մուր կէօնտէրտիյինի վէ Անթաքիա հիսարընըն խարիճինտէ տէր հալ անը գարըլմասընը անա պէյան էթտի: Ոսկերերան տօղմուլ օլտըղը շէհրին հիսարլարընտան տըչարը չըգար չըգմագ պիր 'արապայա գօնուլտու վէ սիւր'աթլէ փայթախսթ օլան իսթանպօլ շէհրինէ տօղրու եօլա չըգարըլտը: Պու՝ 397 սէնէսինին սօնլարընտա վուգու՝ պուլտու քի, օլ վագթ Ոսկերերան թագրիպէն էլլի եաշընտա իտի:

Սէր եպիսկոպոս եախօտ իսթանպօլ փաթրիյի

մագամընտա անըն մէվզը՛ի էն մուհիմմ իտի: Իսթանպօլտա վէ էթրաֆընտա չօգ խարապիյէթ վէ քէտէրի մուճիպ օլան պիր հարէքէթ ի արգ վէ սէյլ անըն պէլաղաթընըն տահա զիյատէ մէյտանէ չըգմասընա վասըթա օլտըլար: Իմիէրաթօրըն պիր եէվմի մախուուսը էսնասընտա անըն իրատ էթտիյի նութգլար անըն պէլաղաթընըն շէօհրէթիինի զայէթլէ արթըրտըլար: Իմիէրաթօրիչա եւդոքսիա վէ իմիէրաթօրըն պաշ վէքիլի օլան եւտրոպիոս էրքէք վէ գարըլարտան 'իպարէթ հիսապսըզ գալապալըգ անըն միւլֆիտ վա՛ղալըլայէ ռուհանիճէ փէրվէրտէ օլունմագ իչիւն օրայա թօփլանըրլար իտի: Սայքի ա՛նա թափընըրճասընա հիւրմէթ էտէրլէր իտի: Խըտմէթիինին իպթիտալարընտա անըն մալիք օլտըղը շէօհրէթ վէ 'իզգէթէ փէք ազ ատէմլէր նա՛՛իլ օլմուլար տըր: Էկէր քէնտիսինէ էտիլէն 'իզգէթ ու իքրամտան ճէլպ օլունարագ՝ ատէթի օլան սատէտիլիքտէն վէ ռիյասըլըգտան սափսա իտի չօգ 'աճա՛լպ օլմայաճագ իտի իսէ տէ, 'իզգէթ ու իքրամ Ոսկերերանըն իւզէրինէ թէ՛՛ սիր էթմէզ վէ պիւթիւն պէլաղաթըլէ իսթանպօլտա վէ պախուուս սէրվէթ սահիպի օլանլար արասընտա պուլունան ֆըսգ ու ֆիւճուր 'ալէյհիւնտէ սէօյլէր իտի: Ճէմա՛աթըն հիւսնի թէվէճճիւհիւնիւ օլ տէրէճէ գազանմըլ իտի քի, անտէն պաշգասընըն մինպէրէ չըգմասընը իսթէմէզլէր իտի: Պիր տէֆ՛ա քէնտի եէրինէ վա՛զ էթմէք իչիւն ինգարէնին իսթիյար եպիսկոպոսընը տա՛վէթ էթտի. լաքին ճէմա՛աթ ըսըզ չալարագ

անը թահգիր էթտիքլէրինտէն զէվալը իսթիյար մինպէրտէն աչաղը էնմէյէ վէ Ոսկերերան քէնտիսի մինպէրէ չըգմաղա մէճպուր օլտու : Ճէմա'աթ հէր նէ գատար Ոսկերերանըն ազընտան չըգան քէլամլարա հայրան օլուր վէ քէլիսէյի ալ գըլարըլէ էթտիւրիւր իտի իսէ տէ , թէվպէ 'ալամէթի օլմայան պու պօշ կէօսթէրիլէր իչիւն Ոսկերերան անլէրի թա'ղիր էտէր իտի , վէ քիլիսէտէ էլ չըրփարագ վա'իզի ալգըլամայը պիւթիւն պիւթիւնէ եասագ էթտի : Չօգ տէՓ'ա «Պէնի ալգըլամանըզը տէյիլ , անճագ կիւնահլարընըզտան տօլայը ութանարագ աղլամանըզը իսթէրիմ » , տէր իտի :

Պու միւտտէթտէ իտի քի Ոսկերերան Կօտլար արասընտա թէպչիր ի պէշարէթ իչինէ զիւպաշէրէթ էթտի : Քիթապը Մուգատտէսի Կօտլարըն լիսանընա թէրճէմէ էթտիրտի վէ պիր տէՓ'ա քիլիսէտէ խըտմէթի Կօտլարըն լիսանընտա իճրա էթտիրտի վէ սօնկրա ինճիլին ճիւմիէ գավմլարը խէլաս էթմէյէ գատիր օլան գուվլէթի իւզէրինէ պիր վա'զ վէրտի :

Ոսկերերանըն տիււմէնլէրի չօղալմաղա պաշլատըլար . իչ ու իչրէթի վէ սէֆահաթը թէրքէրուհանի 'ամէլլէրլէ մէշուլ օլմալարը իչիւն քէնտիլէրէ իպրամ էտէն պէօյլէ պիր պէօյիւքլէրի օլտըզընտան տօլայը բուհպան կիւրու հը թա'ճիզ օլտըլար : Եւտրոպիոս' գօլայճա իտարէ օլուհուր պիր մաքինա կիպի գուլլանըլաճագ պիր ատէմ եէրինէ փաթրիգլիք քիւրսիսինէ քէնտի քէօթիւլիւքլէրի վէ զուլմլարը իչիւն տա'իմա քէնտիսի-

նի թէքտիր վէ թա'ղիր էտէն պիրիսինի չըգարմըլ օլտըզընը կէօրտիւ : Իմիէրաթօրիչա Եւգոքսիա քէնտի քէօթիւ թավր ու հարէքէթլէրի սէպէպլիլէ թա'ղիր օլուհուր իտի , վէ քէնտի քէնտիսինի իսլահ էտէճէք եէրտէ Ոսկերերանա տիււմէն օլտու : Պու ճիւմիէ միւմանա'աթը հիչ եէրինէ սայարագ Ոսկերերան քէնտի Եօլընտան ասլա սափմատը : Իքի մագսէտի վար իտի : Պիրինճիսի քիլիսէտէ ասլ իրիսթիյան թա'լիմաթընը լէքէսիզ սագլամագ վէ իքլինճիսի քէնտի թավր ու հարէքէթիլլէ պաշգալարա էօրնէք օլմագ իտի : Տօրու թա'լիմաթ խիւաֆընտա հարէքէթ էտէն կէրէք բուհպան կիւրուհընը կէրէք 'ավամիք նասը պիլա ֆիւթուր հիւքմ էտէրէք պիրինճի մագսէտինի իճրա էթտի : Իքլինճի մագսէտինի տախի կէչիրտիյի սատէ 'էմրիլլէ էօրնէք օլարագ իլէրի կէօթիւրտիւ : Փաթրիգլէրէ եագըլըր տալթ ու սալթանաթտան վագ կէչտի վէ պու վէճէլէ արթըրտըզը փարայը խասթախանէլէր թէ'սիս էտէրէք Փագիրլէրին մէնֆա'աթընա գուլլանտը , վէ գէնկիւնլէրէ տախի քէնտի էօրնէյինէ իմթիսալ էթմէլէրի իչիւն զօր էթտի : Ոսկերերանըն էօրնէյինէ իմթիսալ էտէն գէնկիւն ատէմլէր արասընտա Ողիմպիաղա իսմինտէ էյի պիր գատըն պուլուհուր իտի : Պու գատըն օն ալթըր եաշընտա օլտըզը վագթ փրէնա Նեբրիտիոս իլէ էվլէնտի իսէ տէ , եիրմի այ սօնկրա տուլ գալարագ շէմմասէ (սարկաւագուհի) օլմագ իւզրէ Ոսկերերանըն սէլէֆի օլան Նեկտարիոս Փաթրիգ թարաֆընտան աըն իւզէրինէ էլգօնուլմըլիտի : Պու զայէթ ճէօմէրա

վէ ֆուգարափէրվէր պիր գատըն օլուպ՝ Ոսկերե-
րան էն պէոյիւք միւշքիւթտա պուլունտըղը
վագթ պլիէ Ոսկերեբրանա իմթխաալ էթ մէքտէն վազ
կէշմէտի :

Ոսկերեբրանըն տիւշմէնլէրի անըն զիյատէսիլէ
քիպիրլի օլտըղընը սէոյլէրլէր իտի իսէ տէ , շիւպ-
հէսիզ պուսնունլէ անըն զէնկինլէրէ գապուգ սալ-
լամագ օլան 'ալիճէնապըղը անկլաշըլմալը տըր :
Իմիէրաթօրըն պիր պէոյիւք մէ՛մուրը օլան Եւ-
տրոպիոս Ոսկերեբրանա վէ քէնտիսինէ սըղընան-
լարը վիգայէ էտէնլէրի հիմայէ էտէն 'ումուճ
քիլիսէյէ դայէթ լէ մուխալէֆէթ էթտի : Քիլիսէ-
նին իմթիյազաթընը լաղվ էթմէք իսթէր իտի .
լաքին պու մաղրուր Եւտրոպիոս նաքէսլլիյի վէ
էթտիյի զուլմ ու թէ՛ատտի սէպէպլլիլէ չօգ տիւշ-
մէնլէր գազանտը քի քէնտիսինի մալիք օլտըղը
'իզէթ ու շէրէֆտէն տիւշիւրտիւլէր : Հէր քէս
անապուղզ էտէր իտի , վէ նիհայէթ գուտուրմըշ
գալապալըղըն էլինէ տիւշտիւ քի պուսլար անըն
գանընա սուսամըշ օլարագ անը գօվալամաղա
պաշլատըլար : Պու գալապալըղըն գըլըճլարընտան
գուրթուլմագ իշիւն նէ՛րէյէ միւրաճա՛աթ էտէ-
պիլիր իտի : Քէնտիսինին օլ գատար պուղզ ու
հագարէթ էթտիյի քիլիսէյէ միւրաճա՛աթ էթտի :
Ոսկերեբրան նատիր իւլ էմաալ պիր 'ալիճէ-
նապըլզլէ Եւտրոպիոսը գապուլ էթտի , վէ
«Սիզէ պուղզ էտէնլէրէ էյիլիք էտինիզ» քէլամը
իւզէրինէ կիւզէլ պիր վա՛զ վէրէրէք գուտուրմըշ
օլան խալքըն էօվքէսինի թէսքին էթտի : Եւտրո-
սիա իմիէրաթօրիչա նահագգըլզլէ պիր տուլ գա-

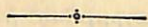
րընըն պաղընը գապթ էթմիշ իտի քի , Աքաարըն
գարըսը Յեզարէլին՝ Նապօղըն պաղընը գապթ
էթմէսինի տէրխաթր էթտիրիր իտի : Ոսկերեբրան
իմիէրաթօրիչայա մէքթուպ եաղարագ պաղը
կէրի թալէպ էթտիյինտէ Եւտրոսիա գուտուրուպ
անա գարըն էէնի էէնի տիւշմէնլիքլէր տիւշիւն-
մէյէ պաշլատը : Ոսկերեբրանըն տիւշմէնլէրինին
անը իթթիհամ էթտիքլէրի գապահաթլարտան
պա՛ղըլարը աթ իտէքիլէր տիր : 1. Հերետիկոս-
լըզա զահիպ օլմասը . 2. Վա՛ղլարընտա զայէթ
եիւքսէք վէ շա՛իրանէ լիսան գուլլանմասը . 3. Եա-
լընըզճա թա՛ամ էթմէսի : 4. Փէշիման օլմագ վէ
թէվպէ էթմէք տա՛լմա միւճքին տիր տէմէսի :
5. Բուհպանլարա գարըն սէոյլէմէսի . 6. Եպիսկո-
պոս օլմագ իւզրէ Ոսկերեբրանըն իւզէրինէ էլ գօ-
յան իսքէնտէրիյէ հայրապետի Թէոփիլոսըն տէ-
տիյի իւզրէ՛ անըն աֆօրօզ էթտիյի քիմէլէրի
Ոսկերեբրանըն գապուլ էթմիշ օլմասը , վէ սա՛լիւրէ :
Ոսկերեբրանըն տիւշմէնլէրի Քաղկեդոնըն (Գատը-
քէոյ) «Մէշէ» տէնիլէն մահալլէսինտէ պիր սի-
նոզ ճէմ՛ էթտիլէր վէ պու սէպէպտէն պու մէճլիսէ
թարիխտէ «Մէշէ մէճլիսի» տէնիլիւր : Միւթթէհիմ
մաղամընտա Ոսկերեբրանըն պու մէճլիսին հու-
զուրընա չըզըպ 'ալէյիինտէ էտիլէն իշթիքեայա
ճէվապ վէրմէսինի թալէպ էթտիլէր իսէ տէ ,
Ոսկերեբրան անլէրին պու մաթլուպընը նիզամա
մուղայիր կէօրէրէք րէտտ էթտի . մէճլիս տալի
պիլ իթթիֆագ անըն փաթրիզիքտէն 'աղ օլուսն-
տըղընը իլան վէ միւճազաթ օլուսմասը իշիւն
անը հիւքիւմէթէ թէսլիմ էթտի : Անըն հիւքմ օ-

լունտըը ճէզա սիւրկիւն իտի, լաքին կէօրիւ-
 նիւր քի Ոսկերեքանըն ճէմա'աթ իւզէրինէ նէ
 տէրէճէ թէ"սիրի օլտըզընը հիւքիւմէթ տահա է-
 յիճէ պիւմէյօր իտի: Ոսկերեքանըն խօշճա գալըն
 տէյիւ վէրէճէյի վա'զը տինիլէմէք իչիւն իւշ
 կիւն տէվամ իւզրէ քիլիսէլէր տօփ տօլու իտի:
 Պէօյիւք պիր գարըըզըլըզ զուհուր էտէճէյի մէ"-
 մուլ օլունուր իտի: Պունու մէն' էթմէք իչիւն
 Ոսկերեքան քէնտիսինի տէրտէսթ էթմէք իչիւն
 կէլմիշ օլան մէ"մուրլարա հիւանի ըրզասըլէ թէս-
 լիմ օլտու: 'Սլ էլ 'աճէլէ կէմիյէ վէ անտէն Իզ-
 միտ սէվահիլինէ կէօթիւրիւլտիւ: Լաքին էրթէ-
 սի կիւն գարըըզըլըզ տահա զիյատէ քէսպ ի շիտ-
 տէթ էթտի: Օլ կէճէ իսթանպօլտա վագըլ' օլան
 պիր հարէքէթ ի արզ Սլլանըն զագապընա 'ալա-
 մէթ 'ատտ օլունարագ գաթէն հէյէճանա կէլմիշ
 օլան ճէմա'աթը տահա զիյատէ թահրիք էթտի:
 Ճէմա'աթ արասընտա հասըլ օլան պու պէօյիւք հէ-
 յէճան իլէրի կիտէրէք պիր 'իսեան զուհուր էտէր
 գօրգուսըլէ իմիէրաթօր Ոսկերեքանը սիւրկիւն-
 տէն կէրի կէթիրմէյէ մէճպուր օլտու: Անըն
 'ալտէթի պէօյիւք պիր ֆիւթուհաթ իտի: Մար-
 մարանըն վէ Պօղազ իչինին, եիւզիւ գայըզար իլէ
 էօրթիւլմիւշ իտի քի պու նլարըն ճիւմիլսի պայ-
 րագլար վէ մէշ'ալէլէրլէ տօնատըլմը իտի: Հէր
 եէրտէ չալլը չաղանագ վէ քէյֆ ու էյլէնճէ ի-
 շիտիլիւր իտի: Իսթանպօլըն պիւթիւն էհալիսի
 պէօյիւքտէն քիւչիւյէ գատար Ոսկերեքանը գար-
 շըլամագ իչիւն հիսապսըզ ճէմա'աթ տէնիզ քէ-
 նարընա էնմիշլէր իտի: Մաղրուր Եւտոքսիա իմ-

փէրաթօրիչա պու ճիւմլէ զիյնէթլէրի ոէրայընըն
 թէրասասընտան կէօրիւր իտի, շիւնքի էօյլէ պիր
 մէվզըլ' ի վար իտի քի իսթէր իսթէմէզ օլան շէյ-
 լէրի կէօրէճէք իտի: Վէ քէնտիսինին 'ատու ի
 էքպէր 'ատտ էթտիյի գաթըն պէօյլէ սալթանաթ-
 լէ գապուլ օլունտըզընը կէօրէրէք տահա զիյատէ
 հասէտ էթտի: Ճէմա'աթ ըուհանի իլանիլէր վէ
 քիլիսէճէ այինլէրլէ քէնտի վա'իզլէրինի կէօթիւ-
 րիւպ փաթրիգլիք քիւրսիսինէ օթուրթտու, վէ
 տիւշմէնլէրին անը աչաղը ալմաղա ճիւր'աթ էթ-
 միշ օլտըզլարը օլ քիւրսիտէն պիր վա'զ վէրմէ-
 յինճէ քիլիսէտէն այրըլմագ իսթէմէտիլէր:

Ոսկերեքան պու տէֆ'ա Իսթանպօլտա կիւճ
 իլէ ալթըր այ տուրա պիլտի: Պիր սինօզ թարա-
 ֆընտան 'ազլ օլունմըշ օլան պիրիսի տահա պէօ-
 յիւք պիր սինօզ թարաֆընտան թէպրիյէ ի զիմ-
 մէթ էյլէմէյինճէ իճրա ի իըտմէթ էտէմէզ տէյիւ
 տիւշմէնլէրի իտտի'ա էթտիլէր: Ոսկերեքան պաշ-
 գա պիր սինօզըն թէճէմիւլ'ինի թալէպ էթտի իսէ
 տէ, գապուլ օլունմատը: Պու էսնատէ Այա Սօ-
 ֆիայա եագըն Եւզոքսիանըն կիւմիւշ սանէմինի
 տիքտիլէր, վէ պու միւնասէպէթլէ օլան շէնլիքլէր
 քիլիսէտէ օլան վա'զլարա զիյատէսիլլէ գարըըզ-
 լըզ վէրտիլէր քի պու սէպէպտէն Ոսկերեքանըն
 ճանը չօգ սըգըլտը: Պու էսնատէ վաֆթիզ է-
 տիճի Յովհաննէսին զիքրի կիւնիւնտէ մէշնուր
 պիր վա'զ վէրտի քի, պունտա «Հերովդիաղա
 թէքրար օյնար վէ վաֆթիզ էտիճի Յովհաննէսին
 պաշընը թէքրար թալէպ էտէր», տէմիշ տիր:
 Եւզոքսիա պու սէօզլէրի քէնտի իւզէրինէ ալլպ,

գուտուրուր վէ կէօմիւրտէր իտի : « Սիւրկիւնէ կիթմէզտէն պէնի Յեզարէլէ պէնկզէթտի . շիմտի տէ պանա Հերովդիադա տէյօր » տէտի : Պու սէպէպտէն պու քէրրէ Ոսկերերանը կէրի տէօնմէմէք շարթըլլէ սիւրկիւն էթմէսինի իմիէրաթօրտան թալէպ էթտի : Արիադիոս կէվէէք պիր ատէմօ օլուպ՝ դէվճէսինին խաթրընը գըրամազ իտի . զիրա իմիէրաթօրիչանըն ումուր ը սիյասլյէ իւզէրինէ պէօյիւք թէ՛ սիրի վար իտի :

ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՄԻՒՏՏԷԹ

ՈՍԿԵՐԵՐԱՆՔՆ ՍԻՐԿԻՒՆԷ ԿԻՓՄԷՍԻ

Թ. Մ. 404—407

Ոսկերերանըն սիւրկիւնէ կիտէճէյի իշիտիլիւր իշիտիլմէզ անըն իլէ վէտալաշմազ իշիւն հիսապսըզ քիմաէլէր կէլտիլէր : Պու մէնզարէ ատէմին եիւրէյինէ զիյատէսիլլէ տօգուճուր պիր մէնզարէ իտի . 40 եպիսկոպոսլար անըն էթրաֆընը իհաթէ էտիպ , չօճուգ կիպի աղարլար իտի : Ողիմպիադա շէմմասէ պաշգա շէմմասէլէր իլէ պիրլիքտէ , անըն այագլարընա տիւշէրլէր իտի , վէ ճէմա՛թտա աղլամայան կէօզ պուլունմատը : Ոսկե-

բերան զայէթլէ միւզթարիպ օլուու վէ քէնտիսի տախի աղլատը իսէ տէ , եինէ անլէրէ իյիտճէսինէ նասիհաթ վէ թէսէլլի վէրիւր իտի : Միլատըն 404 սէնէսինտէ Յուճիս 20տէ քէնտի՛ ազիզ տօսթլարըլլէ սօն տէֆ՛ ալարագ վէտալաշտը , վէ գարըշգուլիզ զուհուր էթմէսին տէյիւ քէնտի մուֆարագաթընը չալ էթմէմէլէրինի անլէրէ նասիհաթ էթտի վէ կէմիյէ կիրտի քի , չարչապըզ Մարմարանըն տալալարը իշինտէ ուշտու կիթտի վէ կէօրիւնմէզ օլտու : Զա՛իֆ օլտըղընտան պիր ազ գուվէթլէնմէսի իշիւն իզնիքտէ տուրմազա անա անճազ իքի հաֆթա միւսա՛տտէ օլունտու : Անը սիւրկիւնէ կէօթիւրմէյի տէր՛էօհտէ էտէն մէ՛ մուրլար « Պու տէֆ՛ա սէնի ուզազա , Կոկիւտնա կէօթիւրէճէյի » , տէյիւ զօր էթմէյէ պաշլատըլար : Յուլիս 4տէ Նիկիատան չըգտը վէ Գայսէրլյէյէ գատար Եօլճըլըր 25 կիւն սիւրտիւքի , եազըն սըճաղընտա զայէթլէ կիւճ պիր Եօլճըլըզ իտի . պուճուճ իլէ պէրապէր կէշտիլի եէրլէրին էհալիսի անա էփէյի էյիլիք էտէրլէր իտի : Տօսթլարընա եազտըրը մէքթուպլար անըն սիւրկիւն հալինտէ էթտիլի պիւթիւն Եօլճըլըզլար հազգընտա թաֆսիլէն մա՛լիւմաթ վէրիւրլէր քի , պու մէքթուպլարը կէրէք Եօլտա գօնազ եէրլէրինտէն վէ կէրէք սիւրկիւն օլունտըրը մահալլէրտէն եազմը տըր : Պու վազթտա եազմըլ օլտըրը մէքթուպլարտան 250 գատար մէքթուպլար գալըլը տրր : Ողիմպիադայա եազտըրը պիր մէքթուպտա « էրմէնիլէր վէ սա՛իւր միլլէթլէր մէրհամէթ էտէրիք պանա չօգ էյիլիք էտիյօրլար » ,

տէմիշ տիր : Մէքթուպլարընտա պիր շէյ պէյան էթմէյօր իսէ տէ , պէօյիւք սըգընթը շէքմիշ օլտըղընա շիւպհէ Եօգ տըր : Տա'իմա «Շիւքիւրլէր օլտուն սանա , Եա Ալլահ , հէր շէյ իշիւն սանա շիւքիւրլէր օլտուն» տէր իտի : Պու սէօզ քէնտիսինին սէվտիյի պիր սէօզ իտի :

Սըթմատան թութուլմըզ վէ զա'իֆլէնմիշ օլարագ Գայսէրիյէյէ վասըլ օլտու վէ օրատա նամա'վում պիր քէօշէյէ սէֆիլ պիր Եէրէ Էնտի : Իպթիտա հէքիմ վէ Եարաթմըզ պուլմատը իսէ տէ , պիր ազտան պիւթիւն շէհր ալթ իւսթ օլտու : Շէհրին սէրեպիսկոպուր Փարեարիոս Ոսկեբերանըն տիւշմէնլէրինին թարաֆընտան օլտըղընտան անա ասլա կէօրիւնմէտի : Իքինճի կիւնիւ շէհրին րուհպան թագըմը վէ մանասթըր խատէմէսի Ոսկեբերանը գօվմագ իշիւն անըն պուլունարըր խանէյի մուհասէրէ էթտիլէր : Շէհրին վալիսի մէրհամէթ էտիպ հիշ տէյիլ իսէ խասթալըղընտան շիֆա պուլանա գատար Ոսկեբերանըն րահաթ էթմէսինէ միւսա'ատէ էթմէսի իշիւն Փարեարիոսա րէճա էթտի իսէ տէ , Փա'իտէ էթմէտի : Իւշիւնճիւ կիւնիւ Ոսկեբերան սըթմատան թութուլմըզ օլտըրը հալտէ էօյլէնին շէտիտ սըճաղընտա Եօլա չըգմաղա մէճպուր օլտու : Պիր ազ գուվլէթլէնմէսի իշիւն տինտար պիր գարը անը քէնտի Եազըղընա տա'վէթ էթտի : Կէճէ Եարըսընտա րահաթ ույուր իքէն քէնտիսինէ րէֆագաթ էտէն փափաս պիրտէն պիրէ «Գալգ , գալգ , պարպարլար կէլիյօր» , տէյիւ պաղըրարագ անը ույանտըրտը : Օլ վագթլարտա օ թարաֆլարտա

Իսավրալը տէնիլէն տաղը հայտուլար պուլունուպ , պուենլար տէհշէթլի Եօլ քէսիճիլէր վէ Էշգըյալար իտիլէր : Այ այտընլըրը օլմայըպ գարանըգ պիր կէճէ իտի : Հայտուլար կէօրմէսին տէյիւ ըըըգ Եագմաղա գօրգարլար իտի : Ոսկեբերան չօգ քէրրէ աթտան աշաղը տիւշտիւ : Իսավրալըլարըն էլինէ տիւշմէսինլէր տէյիւ գաշարլար իտի իսէ տէ , հալ պու քի նէ Իսավրալը վար նէ պիր շէյ վար իտի : Պու շէյ Եպիսկոպոսըն պիր տուգաղը իտի քի , 'Ազիզի րահաթսըզ էտէրէք գաշմաղա մէճպուր էթտի : պու սէպէպտէն «Շպիսկոպոսլարտան գօրգաղըմ գատար նէ Իսավրալըլարտան նէ պաշգա պիր քիմսէտէն գօրգարըմ , » տէյիւ հագգ իւզրէ Եազմը տըր :

Իշթէ պէօյլէ էլլիյէթլէրլէ Իսթանպուլտան չըգտըրտան Եէթմիշ կիւն սօնկրա սիւրիլիւն օլտըրը մահալէ Եա'նի Կոկիւսոնա Եէթիշտի քի , անըն իսմինտէն պիլէ տէհշէթ հիսս էտէր իտի իսէ տէ , թէքրար «Շիւքըլէր օլտուն սանա , Եա Ալլահ , հէր շէյ իշիւն սանա շիւքըլէր օլտուն» , տէր իտի : Չօգ իհթիմալ տըր քի , Կոկիւսոն շիմտիլքի Կէօքսիւն տէնիլէն մահալ Եախօտ անա Եագըն պիր Եէր իտի քի , Մար'աշտան շիմալէ տօղրու Հաճընա վէ Զէյթուենա Եագըն օլուպ 'Տօրոս տաղլարըլէ իհաթէ օլունմուշ օլարագ գըըն զայլէթ սօղուգ Եագըն տախի զայլէթ սըճագ օլուր :

Օլ վագթ օրտտա էրմէնիլէր սաքին օլտըղընտան Ոսկեբերան օրատընա «էրմէնիլէր իլէ մէսքիւն» պիր մահալ տէմիշ տիր : Ոսկեբերան պուրատան մուխթէլիֆ զաթլարա 100 գատար մէք-

թուալար եազմը տըր: Պիր մէքթուալընտա Ողիմպիադայա շէօյէ եազըյօր. « Պուրատա չօգ քէրիմ ատէմէր պուլալմ, խասթալըղմ կէշտի, արթըգ էյի խմ: » Պու տօսթլարըն պաշլըճասը Սուպատրոս իսմիճտէ պիր էրմէնի րէ"իս օլուպ՝ Ոսկերեբան անը չօգ մէտհ էտիյօր: Օլ թարաֆլարտա պուլալըղը պաշգա տահա զիյատէ մուհիպպ պիր տօսթ՝ օլ ճիվարլարըն էրմէնի րահիպի եախօտ մուրախոտսը խտի: Պու զաթ Ոսկերեբանըն կէլտիյինի իշիթտիքտէ Գայտերիյէյէ գատար ատէմ կէօնտէրիպ անը մուհապպէթլէ քէնտի խանէսինէ տա՝ վէթ էթտի: Պաշգա չօգ էրմէնիլէր Ոսկերեբանա՝ իզգէթ ու իքըրամ էթտիլէր: Անա հէր թարաֆտան հէտիյէլէր կէլիր իտի: Գարըլար պիլէ անա քէնտի զիյնէթլէրինի, ալթուն կիւմիւշ վէ սա՝ իրէ հէտիյէ էտէրլէր իտի: Պու էճլտէն քէնտիսինէ արթըգ հէտիյէ կէօնտէրիլմէսին տէյիւ մէքթուալարընտա մախսուս թէնպիհ էտէր իտի: Ալտըղը հէտիյէլէրի տախի եա ֆագիրլէրէ վէրիր իտի, եա իսավրալըլարըն էլինտէն էսիրլէր գուրթարմաղա սարֆ եախօտ օլ վագըթտա օ թարաֆլարտա գըթլըգ օլտըղընտան գահթգէտէկեանա թէվզի՝ էտէր իտի: Եազը վէ կիւզիւ չօգ սաղ կէշիրտի, լաքին անըն էրփէնէ քէլը թէսմիյէ էթտիյի գըշ՝ անըն նագիք վիճուտի իշիւն զայէթ սէրթ իտի: Սայքի իքի այ տա՝ իմա եաթագտա խասթա եաթմագտա իտի: Պու հանատէ չօգ էսէֆէնկիզ մէքթուալար եազմը տըր: « Վիճուտիմ գըշտան էզիյէթ չէքտիյի գատար հիշ պիր շէյտէն էզիյէթ չէքմէտիյի կիպի, պանա

եազ գատար ֆա՝խտէլի հիշ պիր շէյ եօգ տըր» , տէյիւ պիր մէքթուալընտա եազմը տըր: « Մըղրագ չուվալա սըղմաղ, » տէնիլտիյի կիպի, Ոսկերեբանըն պէլաղաթը վէ խրիսթիյան զայրէթի օրատա տախի իշ կէօրմէյէ պաշլատը: էթրաֆտա օլան քէօյէրին էհալիսինին պիր գըսմը տահա փութփէրէսթ իտի: Ոսկերեբան վա՝ գըլարըլէ պէօյիւք ույանըգըգ իլէրի կէթիրտի: Իմանա եէնի կէլէնլէրտէն չօգլարը վաֆթիզ օլունտըլար վէ Բիթապը Մուգատտէսի օլ տաղըլարըն լիսանընա թէրճէմէ էթտիրտի: Պա՝ գըլար պուճտան էրմէնիճէ այր բէնի պուլանըն Ոսկերեբան իտիյինի իսթիւթամ էթտիլէր վէ էլան Վատիկանտա միւխթէլիֆ միլէթլէրին այր բէնիլի իհտաս էտէն զաթլարըն րէսմէրինին պիր մէճմու՝ասը վար սըր քի օլ մէճմու՝ատա Ոսկերեբան էլինտէ էրմէնիճէ այր բէն օլարագ րէսմ՝ օլունմը տըր. լաքին՝ ազիզ Ոսկերեբան հէր նէ գատար էհլի հիքմէթ վէ մա՝ լիւմաթ խտի իսէ տէ, էրմէնիճէ այր բէնին մուճիտիին եալընըգ սալ պիր էրմէնի օլապիլիր իտիյի ինքեար օլունմաղ: Սճա՝ իպի շուճտա տըր քի, Ոսկերեբան Կոկիւսոնը թէնվիր էտէր իքէն պիր ազ սօնկրա թ. Մ. 406 սընտա Մեսրօվը էրմէնիճէ այր բէնի իհտաս էթտի: Կոկիւսոնտա պուլունտըղը վագթ Սուրբ Գրիգօր լուսաւորիչին թիգքեարը կիւնիւնտէ անըն մէտհինէ օլարագ Ոսկերեբանըն իրատ էթտիյի պիր մէգալէ էրմէնիլէր իշիւն շայանը տիգգաթ օլան պաշգա պիր խուսուս տըր: Պու մէգալէնին Եունանիճէ մէթնի պու կիւն պուլունմա-

տըղընտան պա'զըլար անը սախթէ 'ատոտ էտէր-
լէր իսէ տէ , օն ի.քինճի 'ասրտա Շնորհալինին
վագթընսա էրմէնիճէյէ թէրճէմէ օլուևտը :

Ոսկերեքանն Կոկիւսոնտա տախի չօգ նամ գա-
զանտը : Հէր թարաֆտան, մէսէլա Իսթանպօլտան
վէ տօղտըղը եէրտէն , եա'նի Անթաքիատան հէր
միլլէթտէն օլան ատէմլէր անը պիր տէֆ'ա տահա
կէօրմէք իչիւն Կոկիւսոնա զլյարէթէ կիտէրլէր
իտի իսէ տէ , սըգընթը պիրտէն պիրէ իւսթէ
կէլտի : 406 նըն իպթիտասընտա Իսապրալլար
Կոկիւսոն իւզէրինէ հիւճոււմ էթտիլէր վէ Ոսկե-
բերան քէնտիսինին սըճագ օտասընը թէրքլէ
պուզար , օրմանլար վէ մազարալար իչինտէ տօ-
լաճագա մէճպուր օլտու : Չօգ սըգընթը իլէ շիմ-
տիքի եարփուզ տէնիլէն մահալէ եագըն վէ Կո-
կիւսոնտան շարգա տօղրու 40 միլ ուզագ օլան
Արարիսոնա եէթիչտի : Պուրատա պէօյիւք սը-
գընթը իչինտէ իտի իսէ տէ , եինէ տօսթլարը իլէ ,
հէմ էօթէտէն պէրի տօսթլըգ փէյտա էթմիլ օլ-
տըղը ֆինիքէլի Խրիսթիյանլար իլէ մէքթուպլա-
չըր իտի : Վէ օլվագթ արալարընտա գարըչքըլըգ
գուհուր էթմիլ օլտըղընտան պիրի պիրլէրիլլէ
մուհապպէթլէ կէչինմէլէրի իչիւն անլէրէ նատի-
հաթ էտէր իտի : Պիր կէճէ Ոսկերեքանն պա-
րընմըլ օլտըղը մահալ իւզէրինէ 900 միւսէլլահ
Իսապրալլար պիրտէն պիրէ հիւճոււմ էթտիլէր :
Հէր քէս գօրգու վէ տէհէթէ տիւչտիւ . Ոսկե-
բերան տահա պաչգա իսքէնճէլէր չէքմէյէ հա-
զըրլանըր իտի : Ալլահըն ինայէթիլլէ հայտուտլար

սապահա գատար գալմայարագ տարմատաղըն
օլտըլար :

Ոսկերեքաննն Իսթանպօլտան սիւրկիւն օլուև-
մասընտան պիրագ սօնկրա անըն պաչըճա տիւչ-
մէնի օլան եւգոքսիա իմիէրաթօրիչա վէֆաթ
էթտի : Ոսկերեքան անըն հագգընտա եազարագ
«էկէր իմիէրաթօրիչա իսթէրսէ պէնի սիւրկիւն
էթտիրսին , պիւթիւն տիւնեա Բապալըն տըր : է-
կէր պէնի տէսթէրէ իլէ պիչտիրսէ' եսայիլի տէր
խաթր էտէրիմ : էկէր պէնի պօղտըրսա' Յոլլան
խաթրըմա կէլիր : էկէր պէնի ճանապարարըն էօ-
նիւնէ աթտըրսա Դանիէլի կէօղիւմիւն էօնիւնէ կէ-
թիրիրիմ , » տէր իտի : Ոսկերեքանն տիւճմէնլէրի
եոււճայաճագ եէրինէ կիւնտէն կիւնէ տահա զի-
յատէ սէրթլէչիլլէր իտի : Կոկիւսոնն վէ Արա-
բիսոնն էրմէնիլէրի Ոսկերեքանա չօգ էյիլիք
կէօսթէրտիքլէրինի տիւչիւնէրէք , օրատան տա-
խի սիւրկիւն օլուևմասընա վէ պու տէֆ'ա ուզա-
ղա Բօմա մէմալիքինին էն ուզագ սինօրընա , եա'նի
Լագիսթանա , Գարա տէնիգին քէնարընտա վագը'
վէ զանն օլուևտըղընա կէօրէ Գապգասա տաղարը-
նըն էթէյինտէ շիմտի Բիցուևտա տէնիլէն Պիւ-
տիոնտ նամ մահալէ կէօնտէրիլմէսինէ գարար վէր-
տիլէր : Պուրասը օլ վագթ խրիսթիյան 'ալէմին
էն ուզագ նօգթասը սայըլըր իտի : Անըն իլէ էյի
մու'ամլէլէ էթսէլէր , նէրէյէ կէօթիւրսէլէր
գարարը եօգ իտի : Ոսկերեքան խասթա իտի :
Թ. Մ. 407 սինտէ Յոււնիս այընըն նըսֆընտա Ասիա ի
Սուղրատա հալալարընմաղա պաչլամըլ իտի : Կո-
կիւսոնտան Պիւտիոնտա գատար 600 միլ օլուպ' եօլ

լան, հէր շէյ իջիւն սանա շիւքրէր օլուոն, » քէ-
լամը խտի: Բասթ կէլէ օլ կիւնիւ Կոմանայա պե-
յիւք զալապալըգ զիյարէթէ կէլմիշ խտի վէ
պէօյիւք զիյնէթլէ Ոսկերերանը տէֆն էթտիլէր:
Անըն էօլիւմիւնիւն խապէրի Իսթանպօլտա
օլան տօսթլարը իւզէրինէ պէօյիւ ք թէ՛ սիր էթտի,
տիւշմէնէր պիլէ ութանմաղա պաշլատըլար վէ
օլ զայ՝ աթըն պէօյիւք իւլիւնիւ կիթտիքճէ հիսս
էթտիլէր:

Անըն վէֆաթընտան 31 սէնէ սօնկրա Իսթան-
պօլ փաթըրիյի Պրոկզ պէօյիւք զալապալըգ հու-
զուրընտա Ոսկերերանըն պէօյիւք պէօյիւք խըտ-
մէթլէրինի վէ լիյագաթընը թա՛րիֆ էտէրէք
անը մէտհ ու սէնա եօլընտա պիր մէգալէ օգուտու:
Ճէ՛մա՛աթըն արասընտա պէօյիւք հէյէճան իլէրի
կէլտի վէ հիշ տէյիլիսէ Ոսկերերանըն ճէսէտինին
Կոմանտտան Իսթանպօլա կէթիլիլմէսինի թալէս
էթտիլէր: Իմիերաթօր, քիւշիւք Թէոթոս, Ոսկե-
րերանըն էլիլլէ վաֆթիլ օլունմըշ խտի, վէ Ոսկե-
րերանըն քէմիքլէրինի կէթիլթմէք իսթէր խտի:
Կոմանայա մախսուս ատէմ կէօնտէրէրէք օրատան
Քաղկեդոնա գատար Փաղլիլթլու փափասլար՝ ա-
զիզին քէմիքլէրինի օմուզլարը իւզէրինտէ կէթիլ-
տիլէր: Օրատան զայէթ պէօյիւք զիյնէթլէրլէ Իս-
թանպօլա կէօթիւրիւլէրէք Թ. Մ. 438 ինտէ Յուն-
վար 27 տէ Առաքելոց նամ քիլիսէտէ տէֆն
օլունտու:

Սուրբ Յովհան Ոսկերերան պէլաղաթը վէ ի-
րատը նութգ էթմէք խուսուսընտա օլան գուա-
րէթի ճիհէթիլլէ զայէթ մէշհուր խտի: Դեմոս-

թենէստէն վէ Կիկերոնտան իւսթիւն տէյիլ խտի
խտէ, 'իլմի պէլաղաթտա անլէրտէն աշաղը գալ-
մազի խտի, Լաքին անըն պիւթիւն 'էօմիւ էն պէօյիւք
պէլաղաթ օլուս՝ պու իսէ հագիգի խրիսթիյա-
նըն վէ քէնտի պէօյիւք Մու՛ալիլմինէ տտըմատըմ
իսթիսալ էտէն խրիսթիյանըն էվսաֆընը կէօս-
թէրիլ: Քէնտի թէ՛ լիֆաթըլլէ գատիմ խրիս-
թիյան միւ՛ էլիլիֆլէր արասընտա Ոսկերերան պիր
տանէ տիր: Թէքվին իւլմախլուգաթ քիթապըն-
տան թա Վահի քիթապընա գատար պիւթիւն
Քիթապը Մուգատտէս իւզէրինէ թէֆսիլ նէվին-
տէն օլան վա՛ղար վէրմիշ օլտըղը բիվայէթ օլու-
նուր: Շիւպհէսիգ պուշլարըն ճիւմէսիտէ պիլգէ
եէթիլմէմիշլէր տիր, Լաքին էլիլիզտէ պուլու-
նանլար զաթէն պէօյիւք պիր մըգտարա պալիլ
օլուրլար: Թէքվին քիթապը իւզէրինէ 75 վա՛ղ,
Մէգամիր քիթապը իւզէրինէ 58, Փէյլամպէրլէր
իւզէրինէ 77 վէ Ա՛մալի բուսուլ իւզէրինէ 54,
Պօղոսըն բիսալէլէրի իւզէրինէ 244 վա՛ղ եագմըշ
օլուս՝ պուշլար անըն գալէմէ ալմըշ օլտըղը վա-
սի՛ թէֆսիլրլէրին անճագ խիւլասասը տըր: Անըն
էն պէօյիւք իշի Մատթէոս ինճիլի իւզէրինէ
եագտըղը թէֆսիլր տիր քի, տօղրուսը՝ աճիպ պիր
քիթապ տըր: Էկէր աճընաճագ պիր խուսուս վար
խտէ օ տախի պու թէֆսիլրին՝ էրմէնի էտէպիյա-
թընըն ալթուն՝ աարընտա՝ ագըլը վէ զայրէթքէշ
էրմէնի միւթէրճիմլէր էլիլլէ օլան թէրճէմէ-
սինին քեամիլլէն ետիմիլզտէ պուլունմամասը տըր:
Լաքին էլիլիզտէ օլան գըամը կէրէք միւ՛ էլիլիլին
կէրէք միւթէրճիմին պէօյիւք գուտրէթիլին կէօս-

Թէրիր: Էրմէնի գատիմ միւ"էլլիֆլէր Ոսկերերա-
 նըն մուհարրէրաթընտան Պօղոսըն ըիսալէլէրինին
 Թէֆսիրինի, քէհանէթ հազզընտա եազարզը քի-
 Թապը, վէ Յովհաննէս Թէֆսիրինի վէ մէգալէլէ-
 րինտէն պա'զըլարընը վէ Եսայի քիթապընըն Թէֆ-
 սիրինի Էրմէնիճէյէ Թէրճէմէ էթտիլէր: Եսայի
 քիթապընըն Թէֆսիրինին մէթնի ղայպ օլմուշ օ-
 լարագ Ոսկերերանըն պու էսէրի պու 'ասրա էր-
 մէնի գատիմ մուհարրիլէրին ղայրէթիլլէ եէ-
 թիշմիշ տիր: Եազընլարտա շիմոիքի էտիպլէրիմիզ
 օլ Թէֆսիր քիթապընը Էրմէնիճէտէն Լաթինճէյէ
 տախի Թէրճէմէ էթտիլէր: Պու էրմէնիճէ Թէրճէ-
 մէլէր իւզէրինէ սուրբ Լուսաւորիչին մէտհի ի-
 չիւն իրատ էթտիլի մէգալէլի տախի 'իլպվէ էթմէ-
 լիիզքի, զաթէն պիր ուճաան օլ պիր ուճա գա-
 տար էրմէնիճէ գօզար:

Խաթիմէ մագամընտա սէօյլէյէճէք պիզէ ազ
 շէյ գալըր: Ազիզ Յովհան Ոսկերերան տօղրուսը
 'անիպ պիր զաթ իտի: Օ իրատ էթտիլի վա'զ-
 արը վէ եազարզը Թէֆսիրլէրի գալէմէ ալարը
 1,500 սէնէ օլմուշ իսէ տէ, պու ճիւմիլ իլէ Բի-
 Թապը Մուգատտէս իւզէրինէ Թէֆսիր եազան
 հիշ պիր միւֆէսիր եօգտըր քի, պիթմէզ վէ տիւ-
 քէնմէզ պիր մէնպա' մագամընտա Ոսկերերանըն
 ա'լա մուհարրէրաթընա միւրաճա'աթ էթմիշ օլ-
 մասըն: Տէյէր քի հէր պիր կէնճ Ազիզ Յովհան
 Ոսկերերան կիպի եազամալա վէ իշլէմէյէ արզու
 էթտին:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0623042

